

Lapset ja nuoret. *Takkahuone.*

Sosiaalipedagoginen hevostoiminta. Leena Kalalahti

Toimin Ypäjän Hevosopistolla sosiaalipedagogisen hevostoimintakoulutuksen kurssijohtajana. Vastuullani on myös muu hevosavusteinen ammatillinen täydennyskoulutus. Pohjaa työlleni Hevosopistolla antaa Valmennuskeskus Loimihaan yrittäjänä toimiminen. Loimihaka on pyörinyt vuodesta 2004 saakka ja koko sen historian ajan olemme tarjonneet erilaisia hevospalveluita erityisryhmille.

Kohderyhminämme ovat mm. sijaisperheiden ja perhekotien lapset ja nuoret, mielenterveyskuntoutujat ja vanhukset. Toimintamuodot vaihtelevat hevosten hoitamisesta ajamiseen, ratsastamiseen ja tallitöihin. Lasten kanssa toimitaan usein yksin tai pienryhmässä riippuen tavoitteista, jotka asetetaan yhdessä huoltajan tai ohjaavan tahon kanssa. Tavoitteina voi olla esimerkiksi sosiaalisten taitojen kehittyminen, motoriikan parantaminen, oma-aloitteisuuden lisääminen tai joissain tapauksessa vain oman harrastuksen löytäminen. http://www.hevosopisto.fi/fin/opiskelu/ammattillinen_taydennyskoulutus/hevosavusteinen_toiminta_hat/

Eläinavusteisuus sairaalakoulun arjessa. Erityispedagogi Tapani Jokela

Työssäni sairaalakoulun erityisopettajana ja koulunjohtajana olen halunnut etsiä keinoja myönteisen vuorovaikutuksen lisäämiseen tilanteissa, missä ammatillinen kasvattaja erityispedagogisin menetelmin kasvattaa ja opettaa mielenterveyden ongelmista kärsivää lasta. Tähän olemme menettämiseksi valinneet eläinavusteisen opetuksen, joka tukeutuu Theraplay -vuorovaikutusterapian teoriaan. Siinä käytetään korjaavia kokemuksia lapsen ja nuoren kasvun tukena.

2000- luvun alkupuolella teimme yhteistyötä ratsastustallin kanssa, joka pystyi vastaanottamaan kerralla kymmenkunta lasta tai nuorta. Kolmituntisen talliretken osiot koostuivat sosiaalipedagogisen tallitoiminnan keskeisistä sisällöistä. Viime vuosina on lastenpsykiatriselta osastolta käsin koulua käyviä tai tukijakoilla olevia lapsia on saatettu pienemmissä ryhmissä tallille, jossa on mahdollisuus hitaaseen etenemiseen. Käynnit voivat olla aluksi pelkästään talliympäristöön ja yksittäisen hevosen hoitoon keskittyvää. Lapsi on saanut valita ratsastuksen tai kärryjajelun välillä.

Liikuntatunneille otimme mukaan yhden tai kaksi koirakkoa (koiran ja ohjaajan muodostamaa paria). Pienissä ryhmissä (1-5 lasta) lähdimme patikoimaan puistoalueelle. Lapsi/nuori sai ohjaajan opastuksella harjoitella koiran ohjausta ja tehtävien antoa koiralle. Työtapa, jossa ohjaaja keskittyy koiran ja lapsen ohjaukseen ja opettaja/avustaja/hoitohenkilökunta keskittyy tekemään havaintoja lapsen reaktioista, on osoittautunut hyväksi.

Edellisiin on ollut hyvä yhdistää toiminnasta otettuja valokuvia ja etsiä niistä lasta voimaannuttavia elementtejä. Kuvien muistoja antavalla ja kannattelevalla vaikutuksella on havaittu olevan merkitystä pitkään toimintatuokioiden jälkeen. Koulumme koira-avusteiset toiminnot ovat olleet erityisen tukevia ja kuntouttavia bibolaarihäiriöisten lasten kohdalla.

Eläinavusteisuus voidaan laajentaa perinteisestä maatilaretkestä ja lemmikkieläinpäivästä koulutyön arkeen rakentuvaksi kuntoutuksen käytännöksi. Tämä kuntoutus voidaan tuoda luokkahuoneeseen, koulun oppimisympäristöihin tai rakentaa se aivan uudelleenlaisiin voimaannuttaviin paikkoihin luonnossa. Toiminnalla on laajat yhdistämismahdollisuudet koulun tiedollisiin opetussisältöihin ja siitä voi ammentaa virikkeitä taito ja taideaineisiin.

Jatkossa sairaalakoulun toimintaa kehitetään METKU-hankkeessa (2015-2016), joka toimii yhteistyössä Metsäkylän tilan kanssa Turussa. <http://blog.edu.turku.fi/kiinamyly/>

Ikäihmiset. *Oppilasruokalan Sali*

Muistisairaiden kuntoutus. Elina Lukumies

Olen muistisairauksiin erikoistunut lähihoitaja Lohjan seudulta. Hevosharrastus on jossain muodossa kulkenut mukana elämässäni jo yli 50 vuotta, mutta varsinaisen "herätyksen" hevostoimintaan ja sen mahdollisuuksiin muistisairaiden kuntoutuksessa koin viisi vuotta sitten opiskellessani sosiaalipedagogista hevostoimintaa Ypäjän hevosopistolla. Koulutuksen rohkaisema uskaltauduin hevostallille kahden vaikeasti muistisairaana miehen kanssa ja näiden kokemusten innoittamana heräsi haluni tietää asiasta enemmän ja myös jakaa kokemuksia muiden kanssa. Ilokseni olen saanut huomata, että vastaavanlaisia esimerkkejä löytyy jo melko paljon - hitaasti mutta varmasti monimuotoinen hevostoiminta tekee tuloaan sekä vanhustyöhön kuin myös muistisairaiden kuntoutukseen.

Oma tapani toimia perustuu yhteistyöhön vahvojen hevosalan ammattilaisten kanssa, joiden tueksi voin tuoda oman ammattitaitoni hoitajana. Muistisairaana, silloin kun puhutaan pitkälle edenneestä sairaudesta, ovat kohderyhmänä vaativia, mutta myös hyvin antoisia asiakkaita. Käytännössä toiminta on ollut vierailuja tallille, hevosten harjausta, kärry- ja rekiajelua ja tietenkin kahvittelua taukotiloissa.

Talliympäristö tekee hyvää myös hoitajille ja siellä ammattirooli jää hyvällä tavalla takalalle, syntyy helpommin tasa-arvoisempia kohtaamisia - ihminen kohdataan ihmisenä, ei pelkästään muistisairaana. Parhaimmillaan hevostoiminnassa voi mielestäni olla kyse yhteisen harrastuksen jakamisesta hoitajan ja hoidettavan välillä; kirjoista, videoista, varusteiden ihmettelystä, yhteisistä muisteluhetkistä. Aina siihen ei siis tarvita edes elävää hevosta, kyse on paljolti siitä, mitä omassa hoitokulttuurissamme miellämme hoitotyöhön kuuluvaksi.

Jos asia kiinnostaa, niin tule rohkeasti juttelemaan ja katsomaan aiheeseen liittyviä valokuviani. Olen toiminut myös Kennelliiton kaverikoiraohjaajana ja osassa kuvia koirat ovat päähenkilöinä. Jos muistisairaudet askarruttavat, niistäkin voi kysyä. Kerron mielelläni myös Suomen Muistiasiantuntijat ry:n toiminnasta.

Eläin vanhustyössä. Toimitusjohtaja Tiina Läksy

Tuulensuun Palvelukeskus Loimaalla tarjoaa monipuolisia palveluita vaihtelevien tarpeiden mukaan. Asuntopalvelumme vuokraa rivitalotyyppisiä asuntoja vuokra-asunnoiksi. Palvelutalot on tarkoitettu tehostettuun palveluasumiseen. Hyvinvointipalvelumme kattavat mm. avopalvelut, muistikerhon kuntouttavan päivätoiminnan, ruokapalvelut, kokouspalvelut, tilaussaunan ja kuntosalin. Lähiruokapalvelumme valmistaa perinteistä kotiruokaa, omassa keittiössä tehtynä. Ruokapalveluistamme voivat nauttia muutkin, kuin talomme asukkaat. www.tuulensuunpalvelukeskus.fi

Mielenterveys. Kullero A

Koira-avusteinen toimintaterapia aikuispsykiatriassa. Heidi Kihlström-Lehtonen

Olen toimintaterapeutti ja terveystieteiden maisteri. Työskentelen toimintaterapian lehtorina sekä syksyllä 2015 alkavassa green care hankkeessa Jyväskylän ammattikorkeakoulussa. Aikaisemmassa työssäni toimintaterapeutina psykiatrisessa sairaalassa aloitin koira-avusteista työskentelyä villakoira Lystin kanssa. Työskentelyn tavoitteena oli usein tunnelmaisuun ja vuorovaikutustaitoihin liittyvät asiat. Asiakkaat olivat aikuisia/ nuoria aikuisia. Teimme työtä suurimmaksi osaksi ryhmämuotoisesti, n 4-6 asiakasta/ryhmä. Green Care päivillä. torstain workshop-sessiossa on tarkoituksena keskittyä vuorovaikutustaitojen tukemiseen koira-avusteisen työskentelyn avulla.

Kuulun koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry:n hallitukseen, olen siinä koulutusvastaavana. Olen suorittanut Lystin kanssa kkkk-yhdistyksen koulutuksen ja sekä soveltuvuuskokeen ja työnäytön. Tällä hetkellä Lystillä on satunnaisia "pätkätöitä" opetustehtävissä, mutta toiveenani on, että mahdollisesti voisimme tulevaisuudessa vielä tehdä koira-avusteista toimintaterapiaa.

Pollesta potkua mielenterveyteen. Ulla Linjama-Lehtinen

Olen koulutukseltani sosiaalityöntekijä. Lopputyössäni Sosiaalipedagogisessa hevostoimintakoulutuksessa 2007 yhdistin sosiaalipedagogisen hevostoiminnan Mielenterveyden keskusliiton kuntoutuskurssiin, joita olin ollut mukana ohjaamassa parikymmentä vuotta. Vedän sosiaalisena ja opinnollisena kuntoutuksena sekä ammatillisena lisäkoulutuksena KSL:n tuella Katse korvien väliin ja Ohjat omiin käsiin-kursseja. Koulutan myös ammattilaisia tähän ajatteluun Pollesta potkua ry:ssä.

Kursseilla oleellinen osa muodostuu tietoisuus- ja vuorovaikutustaidoista ja hevostoiminnasta. Sen lisäksi minulla on Nurmijärvellä Hevosvoimala-talli, missä työkavereina on 4 islanninhevosta. Pyrimme aitoon kohtaamiseen kunnioita, kuuntele ja kannusta kiirehtimättä ja kilpailematta. Hevostoiminta lähtee asiakkaan tarpeista, mutta ei ole pelkkää tallitoimintaa, vaan voi olla mitä hyvänsä hevosen kanssa tapahtuvaa toimintaa joko yksin tai ryhmässä.

Suurin osa asiakkaista on aikuisia. Lähellä sydäntä ovat ihmiset, joilla on vaikeuksia jaksaa syystä tai toisesta. Lähtökohdانا on, että kaikilla on mielenterveys. Tavoitteena on mielenterveyssyistä johtuvan syrjäytymisen ehkäiseminen ja lieventäminen eli toisin sanoen osallisuus yhteiskunnasta, työstä, ihmissuhteista ja harrastuksista. Olen katsellut mielenterveystyötä myös omaisten kannalta ja ollut MTKL hallituksen jäsen ja kuntoutustyöryhmän puheenjohtaja. www.pollestapotkua.net ja www.luomatuotanto.fi

Hevosavusteinen psykoterapia. Anne Peltonen

Olen psykoterapeutti ja tehnyt hevosavusteista psykoterapiaa yli kymmenen vuotta. Asiakkaani tulevat tällä hetkellä suurimmaksi osaksi KHKS:n lasten psykiatriselta maksusitoumuksella, mutta minulla on myös nuoria ja aikuisia asiakkaina, ja osa heistä käy myös Helsingissä ns. "normivastaanotolla". Olen ns.itseoppinut ja saanut työhohjausta Taina Mustapäältä, joka on psykiatrian erikoislääkäri ja ratsastusterapeutti. Olen itse koulutautunut myös sensomotoriseen traumakehoterapiaan, joka on monesti käytössä hevosten kanssa työskennellessä.

Kuva. Vaarantila. www.cardehumma.fi

Hevonen on mukana joko niin, että asiakkaan kanssa hoidetaan ja tehdään yhden hevosen kanssa töitä kentällä maasta käsin tai selästä käsin tai sitten on ns. "laumatehtäviä", jolloin käytössä on koko lauma. Tällöin olemme laumassa ja tarkkailemme lauman toimivuutta, tai teemme erilaisia lähestymis- ja luottamustehtäviä. Minun asiakkaillani on kaikilla jokin psyyken diagnoosi. Tosin varsinkin lasten kohdalla en välttämättä aluksi edes huomaa, mikä on ollut lähettävän tahon mielestä ongelma, sillä en halua ennakkotietoa asiakkaista ennen ensimmäistä hoitoneuvottelua. Hevoset ja talliympäristö mahdollistavat puhtaalta pöydältä aloittamisen. <http://www.introspekt.fi/terapeuttiluettelo/anne-peltonen/>

www.facebook.com/PeltohukanTurpaterapia

anne.peltonen@pp3.inet.fi

Fysioterapia. *Wanha maneesi*

Fysioterapeuttinen ratsastusterapia. Anne Rokka ja Sanna Mattila-Rautiainen

Olen fysioterapeutti ja ratsastusterapeutti-SRT. Minulla on 29 vuoden työkokemus ratsastusterapiasta ja olen valmistunut ensimmäiseltä Suomessa pidetyltä ratsastusterapiakurssilta. Tällä hetkellä tarjoan ratsastusterapiaa lääkinällisenä kuntoutuksena KELAlle, perus- ja erikoissairaanhoidon tarjoaville tahoille ja vakuutusyhtiöille. Toimin myös Hevosopistolla ratsastusterakoulutuksessa kurssin johtajana.

Kanssani käytännön demonstraatioissa toimii myös ensimmäiseltä Suomen ratsastusterapiakurssilta valmistunut fysioterapeutti, ratsastusterapeutti-SRT, terveystieteiden maisteri **Sanna Mattila-Rautiainen**. Hänellä on 25 vuoden työkokemus ratsastusterapiasta ja toimii myös opettajana ratsastusterapiakoulutuksessa. Demonstraatioissa esittelemme miten hevonen liikkeellään ja rakenteellaan osallistuu fysioterapian näkökulmasta kuntoutustyöhön. <http://annerokka.fi/ratsastusterapia.html>

Koira-avusteinen fysioterapia. Mia Malmberg

Olen Miia Malmberg Espoosta. Työskentelen fysioterapeuttina erikoissairaanhoidossa ja käytän satunnaisesti koira-avustajana neurologisten potilaiden kuntoutuksessa aikuisten akuutilla vuodeosastolla. Työkaverina minulla on 8-vuotias australiainpaimenkoira Typy ja ajoittain myös 10-vuotias mittespitz Mimmi. Olen käynyt Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry:n

täydennyskoulutuksen vuonna 2012 ja Typy on suorittanut työnäytön ja Mimmi soveltuvuuskokeen.

Koira-avusteisessa fysioterapiassa tavoitteemme potilaiden kanssa ovat yksilöllisiä ja harjoittelu hyvin monipuolista. Keskeisiä harjoittelun osa-alueita ovat orientaation ja keskittymisen vahvistuminen, kehonhahmotuksen ja -hallinnan lisääntyminen sekä yläraajan toiminnan, tasapainon ja liikkumisen varmentuminen. Torstain workshopissa käyn läpi käytännön asioita koira-avusteisesta työskentelystä neurologisessa fysioterapiassa sairaalassa sekä kerron konkreettisista käyttämistämme harjoituksista ja niiden tavoitteista.